O'ZBEKISTON

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: xalksuzi@uzpak.uz ● 2003 йил 11 апрель, №78 (3190) Жума

ЎЗБЕКИСТОН-УКРАИНА:
ПРЕЗИДЕНТЛАР МУЛОҚОТИ

10 апрель куни Украина Президенти Леонид Кучма амалий ташриф билан Тошкентга келди

"Дўрмон" қароргоҳида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов билан Украина раҳбарининг яккама-якка суҳбати бўлиб ўтди. Президентлар Ўзбекистон-Украина муносабатларига доир масалалар, халқаро миқёсдаги муаммолар юзасидан фикр алмашди.

Мамлакатларимиз ўртасида турли даражадаги мулоқотлар мунтазам равишда ташкил этиб келинади. Президентларнинг суҳбати давомида илгари эришилган келишувларни ҳаётга жорий қилишнинг бориши, ўзаро муносабатларга оид долзарб масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Ислом Каримов ва Леонид Кучма Ироқда кечаётган воқеалар, Афғонистондаги тикланиш жараёни, хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашга оид масалаларни муҳокама қилиб, бу борада икки ва кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш зарурлигини таъкидлади. Айниқса, Афғонистондаги тикланиш ишларида йўлсозлик, кўприксозлик, транспорт каби кўплаб соҳалар вакиллари самарали ҳамкорлик қилиши мумкин.

Халқаро аҳамиятга молик қатор масалаларда Ўзбекистон ва Украина раҳбарларининг қарашлари бир-бирига ҳамоҳанг. Бу сафар Леонид Кучма мамлакатимизга Украина Президенти ва МДҲ Давлат раҳбарлари кенгашининг раиси сифатида келган. Ўзбекистон ва Украина ушбу тузилмани ислоҳ этиш ва ривожлантиришнинг таклиф ва ташаббуслари борасида ҳам доим бир-бирини қўллаб-қувватлаб келган. Президентлар суҳбат давомида Ҳамдўстлик доирасидаги интеграция жараёнларини жадаллаштириш, хусусан, аъзо мамлакатлар ўртасида кўп томонлама савдо-иқтисодий муносабатларни кенг ривожлантириш учун Эркин савдо зонаси тўғрисидаги шартномани кучга киритиш масалаларини муҳокама этди.

Шунингдек, "Дўрмон"даги музокаралар чоғида халқаро террорчилик ва наркотик моддалар контрабандасига қарши курашда ҳамкорлик масалаларига эътибор қаратилди. Тегишли идоралар ўртасида бу борада ахборот алмашувини янада яхшилаш, уларнинг ҳамжиҳатлигини кучайтириш зарурлиги таъкидланди.

Ўзбекистон-Украина ҳамкорлигида транспорт коммуникациялари алоҳида ўрин тутади. Масалан, мамлакатимиз ўз товарларини хорижий мамлакатларга Украина портлари орқали юборишдан манфаатдор. Леонид Кучманинг ўтган галги Тошкентга ташрифи чоғида бу масала кўтарилган ва мутасаддиларга аниқ топшириқлар берилган эди. Шунинг натижасида бу борада ижобий ўзгаришлар кўпаймоқда. Суҳбат давомида бундай силжишларни ҳар томонлама рағбатлантириш ва қўллаб-қувватлаб боришга келишиб олинди.

Учрашув якунида бундай икки томонлама мулоқотлар ҳамкорликнинг нафақат жорий босқичини таҳлил этиш, балки унинг истиқболдаги вазифаларини белгилаб олиш, муносабатларни кўп томонлама асосда янада ривожлантириш йўлидаги муҳим қадамлар бўлаётгани таъкидланди. Президент Ислом Каримовнинг Украина раҳбари билан бу галги учрашуви эса, анъанавий дўстлик, ўзаро манфаатдорлик, ишонч, ҳурмат ва тенглик асосида равнақ топиб бораётган алоқаларимизга янги суръат бахш этишига ишонч билдирилди.

(ЎзА).

ТАДБИРКОРЛИК ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНАДИ

Мамлакатимизда изчил амалга оширилаётган ислоҳотларнинг устувор йўналишларидан бири — бу кичик ва ўрта бизнес, хусусий тадбиркорликни ривожлантиришдир. Чунки ривожланган давлатлар тажрибасининг кўрсатишича, кичик ва ўрта бизнес йирик ишлаб чиқарувчиларга нисбатан капитал маблағ сарфини кам талаб қилади, ихчамлиги, ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотлар турларини тез ўзгартира олиши, ишлаб чиқариш қувватларини жадал модернизация қилиш имкониятига эгалиги жиҳатидан алоҳида ажралиб туради. Кичик тадбиркорлик, шунингдек, бозор конъюктурасининг ўзгарувчан талабларига ҳамда вақти-вақти билан бўлиб турадиган иқтисодий инқирозларга тез мослашади. Айниқса, ўз ривожланишининг ўтиш босқичида турган республикамизда ишлаб чиқариш жараёнларини халқаро андозалар талаблари даражасида йўлга қўйиш, барқарор иқтисодий ўсишга эришиш, истеъмол моллари бозорини сифатли товарлар ва хизматлар билан тўлдириш, аҳолини иш билан таъминлашда ҳам кичик ва ўрта бизнеснинг ўрни беқиёсдир.

Бозор иқтисодиёти шароитида кичик ишлаб чиқаришни, хусусий бизнесни молиявий қўллаб-қувватлашда хорижий кредит линиялари маблағларини банклар орқали реал секторга жалб қилиш ҳисобига ривожлантириш муҳим аҳамият касб этиши эса ҳаммага аён. Чунки келажакда улар негизида молиявий жиҳатдан бақувват кўп тармоқли йирик ишлаб чиқариш корхоналарининг шаклланиши кўзда тутилади.

Халқаро андозалар талабларига мос равишда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун кичик ва ўрта бизнес субъектларига албатта ривожланган хориж давлатларининг технологиялари зарур бўлади. Лекин уларнинг барчаси ҳам ўз маблағлари ҳисобидан бу ишни амалга ошира олмайди. Бунда кичик ва ўрта бизнес субъектларининг янги инвестицион лойиҳалари хорижий кредит линиялари ва банклар маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

Хорижий кредит линиялари ҳисобидан кредитлар одатда кичик ва ўрта бизнес субъектларининг экспортга мўлжалланган, импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқаришни, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ва бошқа маҳаллий хомашё ресурсларини қайта ишлаш, машинасозлик ва электрон саноати учун деталлар ва узеллар ҳамда кундалик эҳтиёжбоп халқ истеъмоли товарларини тайёрлашни назарда тутадиган инвестицион лойиҳаларига ўрта ва узоқ муддатга берилади.

Ҳозирги кунда республикамизда Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки "Саноатқурилишбанк", "Асакабанк", "Ўзприватбанк", "Уйжойжамғармабанк", "Ипак Йўли" банки, "Парвинабанк" ва "Ҳамкорбанк"да кичик ва ўрта бизнес субъектларининг инвестицион лойиҳаларини молиялаштириш учун хорижий кредит линиялари очилган. 2003 йил 1 апрель ҳолатига кўра, бундай кредит линияларининг жами суммаси 670 млн. АҚШ долларини ташкил этди. Унинг 54 фоизи, яъни 360 млн. АҚШ доллари халқаро бизнес оламида энг йирик ва нуфузли молиявий ташкилотлардан бири — Европа Тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ) ҳиссасига тўғри келади. Бу маблағлар қайси мақсалларга йўналтирилмоқда?

Биз Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси ўринбосари Қаҳрамон РОФИЕВдан шу ҳақда сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— ЕТТБ 1991 йилда Марказий Осиё ва Шарқий Европада рўй берган катта сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар натижасида ушбу минтақаларда бозор муносабатларининг ўрнатилишини қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этилган бўлиб, унинг асосий кредит линиялари хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, соҳалар ва тармоқлардаги иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ҳамда уларнинг халқаро иқтисодий ҳамжамиятга тезроқ кириб боришига кўмак беришдан иборатдир, — деди Қаҳрамон Тожиевич. — Энди бевосита сизнинг саволингизга тўхталсак, ЕТТБнинг давлат кафолати асосида республикамиз кичик ва ўрта бизнес субъектлари инвестицион лойиҳаларини молиялаштириш учун 3 та линиядан иборат (биринчи линия 1993 йилда 60 млн. АҚШ доллари миқдорида, иккинчи линия 1997 йилда 120 млн. АҚШ доллари миқдорида, учинчи линия 2002 йилда 140 млн. АҚШ доллари миқдорида) жами 320 млн. АҚШ долларилик кредит линиялари очилган. Бундан ташқари, кичик бизнесни микромолиялаш дастурига асосан, унинг 2 фазадан (ҳар бири 20 млн. АҚШ долларидан) иборат 40 млн. АҚШ доллари миқдоридаги жами 360 млн. АҚШ долларилик кредит линиялари ҳам мавжуд.

2003 йил 1 январь ҳолатига кўра, бу кредит линиялари ҳисобидан кичик ва ўрта бизнес субъектларининг 105 та инвестицион лойиҳасига жами 172,66 млн. АҚШ доллари ажратилди. Ана шу маблағни ўзлаштириш ҳисобига 8593 та янги иш ўрни яратилди. Айни чоғда маҳаллий хомашёни қайта ишлаш эвазига жами 44148,4 млн. сўм миқдорида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилиб, унинг 39590,5 млн. сўмлиги мамлакатимизнинг ички бозорида сотилди, 6339 млн. АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулот эса чет давлатларга экспорт қилинди. Аниқроқ қилиб айтганда, Европа Тикланиш ва тараққиёт банки кредит линияси ҳисобидан Миллий банк орқали 1996 йил 11 декабрда Наманган вилоятидаги "Силк Роад" қўшма корхонасига ипак калава ипларини ишлаб чиқариш учун 5 миллион АҚШ доллари миқдорида кредит ажратилган эди. Мазкур кредит ҳисобига 99 та янги иш ўрни очилди, 2002 йил давомида корхонада 2570 минг АҚШ доллари миқдоридаги 133,7 тонна маҳсулот ишлаб чиқарилиб, барчаси экспортга чиқарилди. "Асака" банки орқали эса 2000 йил 29 февралда "Қоракўлтекс" қўшма корхонасига пахта ипи ва газмалар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун 4972,36 минг АҚШ доллари миқдорида кредит берилганди. Натижада бу жамоада ўтган йили жами 2728 тонна, яъни 3289,1 млн. сўмлик импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқарилди, 100 киши ишга жалб этилди.

Ушбу банк маблағлари ҳисобига, шунингдек, "Пахтабанк" орқали 2001 йил 6 июнда Самарқанд вилоятидаги "Орифен" қўшма корхонасига мева пьюреси, сок концентрати ва томат пастасини ишлаб чиқариш ускунасини сотиб олиш учун 2980 минг АҚШ доллари миқдорида кредит ажратилган эди. Мазкур кредит ҳисобига корхонада 2003 йилнинг 1 мартигача 4182 тонна, яъни 514 млн. сўмлик маҳсулот тайёрланди. Шундан 300 минг АҚШ долларлиги Россия Федерациясининг Москва ва Красноярск шаҳарларидаги "Савдо уйлари"да экспорт қилинган бўлса, 198 млн. сўмлиги мамлакатимиз ички бозорларида сотилди. Айни кунларда бу ерда 40 киши меҳнат қилмоқда.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Муҳими, ушбу соҳада олиб борилаётган ишлар натижасида хусусий секторнинг мамлакатимизда ишлаб чиқарилган ялпи ички маҳсулот ҳажмидаги улуши мунтазам равишда ортиб бормоқда.

Бугунги кунда банкларимиз билан ЕТТБ ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик мамлакатимизда хусусий секторни ривожлантириш ва кенгайтириш, кичик ва ўрта бизнес лойиҳаларига кредитлар ажратиш, шунингдек, бозор инфратузилмасини тараққий эттириш каби вазифаларга қаратилгандир.

Хулоса қилиб айтганда, Европа Тикланиш ва тараққиёт банкининг XII йиллик йиғилиши Тошкентда ўтказилиши Ўзбекистонда кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш, молия соҳасини ривожлантириш ҳамда банкларни хусусийлаштиришда ушбу банк билан мамлакатимиз ўртасида ўзаро иқтисодий ҳамкорликнинг янада ривожланишига кенг имкониятлар яратади.

"Халқ сўзи" мухбири Икром ЎТБОСАРОВ суҳбатлашди.

Ишонч кўприклари мустаҳкам

Леонид Кучманинг Ўзбекистонга ташрифи ҳақидаги хабарни эшитганда ҳар сафар қалбимизни мамнуният ҳисси қамраб олади. Эсимда бор, у Ўзбекистонга 2000 йилнинг октябрь ойида расмий ташриф буюрганида мухбирларга интервью бериб: «Мен муҳтарам Ислом Абдуғаниевични нафақат стратегик ҳамкор, Украинага дўст давлатнинг раҳбари, деб биламан, балки мен учун Президент Ислом Каримов яқин дўст, донишманд ва жозибадор инсон, ниҳоят, зукко суҳбатдош ҳамдир. Бундай инсон билан биргаликда кўплаб, жумладан, ўта мураккаб муаммоларни ҳал этиш мумкин» деган эди.

Ҳеч кимга сир эмас, Украина билан Ўзбекистон истиқлолга эришганларидан бери халқаро масалаларда мустақил ташқи сиёсат юритаётган давлатлар ҳисобланадилар. Улар нафақат турли халқаро ташкилотлар таркибидаги фаолиятларида, балки дунё сиёсатининг бошқа мураккаб муаммолари ечимини излашда ҳам ўз сўзлари, қарашлари ва овозлари билан фаоллик кўрсатиб келмоқдалар. Украинанинг ҳам, Ўзбекистоннинг ҳам ўз стратегик мақсадлари, миллий манфаатлари, тараққиёт йўллари бор. Икки давлат раҳбарининг вақти-вақти билан учрашиб, ўзаро фикр алмашиб туришлари эса ана шу мақсад ва манфаатларга хизмат қилади.

Баъзи одамларда МДҲга аъзо давлатларнинг ташқи сиёсати бир хил, деган нотўғри тасаввур бор. Аслида улар ўзаро маслакдош бўлгани билан дунёнинг турли минтақаларида юз бераётган воқеаларга ҳамда халқаро ташкилотларга муносабатлари турлича. МДҲ ичида шундай эркин ва ранг-баранг сиёсий муҳитни яратишда Украина ва Ўзбекистон раҳбарларининг хизматлари катта. Улар МДҲ саммитида ҳамиша амалий таклиф-мулоҳазалар билан қатнашадилар, ишламаётган механизмни ҳаракатга келтириш чорасини кўрадилар,

Шарҳловчи минбари

ҳамкорликда йўл қўйилаётган камчиликларни рўй-рост айтиб, эришилаётган натижаларга таҳлилий баҳо берадилар.

Ташқи сиёсат борасидаги кўп масалаларда ва ёндашувларда Ўзбекистон ва Украина ўртасида яқинлик, ҳамфикрлилик мавжуд. Бу уларнинг кўп томонлама алоқаларида ишонч кўприклари ўрнатилганлигини кўрсатади. Бу кўприкка пойдевор ўрнатган президентларимиз бугунги кунда унинг мустаҳкамлигини таъминлашда ҳам қатъиятлик ва изчиллик кўрсатмоқда.

Энг долзарб халқаро ва минтақавий масалаларда, МДҲ доирасида фикр алмашишдан ташқари давлатларимиз ўртасидаги икки томонлама алоқаларнинг истиқболлари бундан олдинги учрашувларда ҳам икки давлат президентларининг диққат-эътиборида бўлган. Бу сафар ҳам шундай бўлади. Ўзбекистон Украина билан иқтисодий, илмий-техникавий ва ижтимоий соҳаларда ҳам яхши ҳамкорлик ўрнатган. Жумладан, 1999 йилда икки давлат ўртасида 2008 йилгача бўлган муддатга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида шартнома имзоланган. Товар айирбошлаш ҳажмининг ўсишини таъминлаш, кўзда тутилган бу шартномада, умуман, икки давлат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликнинг асосий йўналишлари ўз ифодасини топган. Леонид Кучма атиги бир неча ой олдин Тошкентга келганида Миробод туманидаги 110-ўрта мактабда Тарас Шевченкога ўрнатилган ҳайкални кўриб, дўст давлат ва қардош халқнинг эҳтиромидан қалби қувончга тўлган эди.

Ўзбекистон ва унинг халқи ҳамиша ўзига яқин дўст ва ишончли ҳамкор бўлган давлат раҳбарини чуқур ҳурмат билан қарши олади. Сўзсиз, бу ташриф Украинанинг Ўзбекистон билан кўп томонлама алоқаларини янги босқичга кўтаришга, давлатлар ўртасидаги ишонч кўприкларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Иброҳим НОРМАТОВ, сиёсий шарҳловчи.

МАЖМУА МАЖЛИСИ

Вазирлар Маҳкамаси Қурилиш, қурилиш материаллари саноати, уй-жой коммунал хўжалиги ва транспорт мажмуининг 2003 йил биринчи чорак якунлари бўйича ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ва иқтисодий ислоҳотларнинг боришига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди.

Бош вазирнинг биринчи ўринбосари К.Тўлаганов бошқарган мажлисда жорий йилнинг биринчи чорагида инвестиция дастурининг бажарилиши, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш таҳлиллари, мажмуа тармоқларида иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ҳамда 2003 йилнинг иккинчи чораги вазифалари муҳокама қилинди.

Мамлакатимиз бўйича жорий йилнинг январь-март ойларида барча молиялаштириш манбалари ҳисобидан 284,1 миллиард сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди, бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 100,3 фоизни ташкил этади.

Мажлисда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган вазифалар, хусусан, жорий йилнинг биринчи чорагида академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари қурилиши бўйича кўзда тутилган тадбирларнинг бажарилишига алоҳида эътибор қаратилди. Мамлакатимизда мавжуд хомашё базасида маҳсулотлар ва материаллар ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш ва мажмуа таркибига кирувчи корхоналар экспорт салоҳиятини кенгайтириш дастури ҳамда "Обод маҳалла йили" дастурининг бажарилиши билан боғлиқ вазифалар хусусида фикрлашиб олинди.

(ЎзА)

Абдулла ОРИПОВ:
ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИДАГИ ИЗТИРОБ

Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Абдулла ОРИПОВ билан суҳбатимиз айни кунлардаги долзарб масалалардан бири — Ироқ воқеалари ҳақида бўлди

— Ҳозирги куннинг энг долзарб мавзулари, деганда кўпчилик Ироқдаги можарони назарда тутиши табиий, — деди шоир. — Шу жиҳатдан олиб қаралганда, аввало, мамлакатимиз Президентининг мазкур можаро борасидаги фикрларини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

Юртбошимиз Ироқ муаммоси хусусида гапириб, кўзадаги жин ҳақидаги фикрни айтди. Яъни, кимёвий ва бошқа оммавий қирғин қуролларига эга мустабидни халқаро ҳамжамият ўз вақтида жиловламаса, эртага у миллионлаб одамнинг ҳаётига зомин бўлиши мумкин. Шу боис жин кўзадан чиқмасидан фалокатнинг олдини олиш зарур. Ҳозир, Ироқдаги ҳарбий ҳаракатларнинг охири кўриниб қолган бир паллада, Ўзбекистон раҳбари ўшанда жуда тўғри йўлни танлагани амалда намоён бўлмоқда.

Ироқ муаммосини тинч йўл билан ҳал қилишнинг имкони йўқмиди, деган савол туғилиши табиий. Келинг, ўйлаб кўрайлик, қуролли можаронинг асл сабаблари нимада? Ўзига қўша-қўша қасрлар қуриб, ўз халқини талаган, қашшоқликка гирифтор қилган, аёвсиз қирган, қўшнилари билан тинимсиз урушган давлат раҳбаридан одил бўлишни, бошқаларнинг фикрига қулоқ тутишни талаб қилса бўладими?

Шундай бўлса-да, жаҳон ҳамжамияти Ироқ раҳбарини узоқ вақт давомида ҳамкорликка даъват қилди. Лекин нене мамлакатлардан чўзилган дўстлик, ҳамкорлик ва аҳиллик қўли рад этилди. Оқибати эса ўзингизга маълум...

Ироқдаги ҳарбий ҳаракатлар бошланиши ҳамоно баъзи мамлакатларнинг оммавий ахборот воситаларида бу уруш нафақат Ироқнинг ҳозирги ҳукумати, балки Ироқ халқи ва умуман ислом дунёсига қарши қаратилган, қабилида фикр билдирган "кузатувчи" ва "сиёсатшунослар" кўпайиб кетди. Ҳеч бир асос, ишончли далилсиз айтилаётган бу гаплар ортида Ироқ муаммосининг иложи борича тезроқ барҳам топиши, бу заминда тинчлик ўрнатилишини истамаётган гуруҳларнинг ғаразли манфаатлари яширинганини билиб олиш қийин эмас.

Муносабат

Агар ҳарбий ҳаракатлар ҳақиқатан ҳам диний мақсадларни кўзлаганида, Яқин Шарқ минтақасидаги давлатлар АҚШ билан иттифоқчи бўлмас эди.

Яқин кунлар ичида мустабид тузум йўқ қилиниши, Ироқ заминида тинчлик ўрнатилиши ва бу мамлакат халқи ҳам тинч, фаровон ҳаёт кечира бошлашига шубҳа йўқ. Ироқдаги воқеалар ҳозир турли саволлар уйғотмоқда. Лекин, аминманки, бу уруш мажбурий чора, ҳаёт тақозоси бўлганини кўпчилик тўла тушуниб етди.

Ироқ ҳақида гап кетар экан, бу мамлакатда ўттиз-қирқ йил муқаддам мавжуд бўлган вазиятни ёдга олиш даркор. Ўтган аср етмишинчи йилларининг бошларида Ироқ ўз минтақасидаги энг жадал ривожланаётган мамлакатлардан бири эди. Дунёнинг кўплаб етакчи давлатлари Ироқ билан ҳамкор, шерик бўлишга катта эътибор қаратар эди. Бироқ давлат тепасига тоталитар тузум тарафдори келдию ҳаммаёқ остин-устун бўлиб кетди. Ироқ ўз қўшниси Эронга қарши уруш очди. Кўп йиллар давом этган қирғинбаротларда минглаб одамлар ҳалок бўлди. Шу орада Ироқ ҳудудида истиқомат қилаётган курдларнинг кимёвий қуроллар ёрдамида оммавий равишда қирилиши, Кувайтнинг босиб олиниши, дунё ҳамжамияти билан адоватнинг янада кучайиши — буларнинг бари Ироқ раҳбари Саддам Ҳусайннинг буйруқлари асосида амалга оширилган ва минглаб бегуноҳ инсонларнинг ҳаётига зомин бўлган ёвузликлардир.

Дунё терроризм балосидан анчадан буён азоб чекиб келмоқда. Бузғунчи гуруҳларнинг кирдикорларига бефарқ қараб туриш қандай оқибатларга олиб келишини мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов кўп йиллар давомида турли нуфузли минбарлардан неча бор жон куйдириб таъкидлади, жаҳон ҳамжамиятини ҳушёр бўлишга даъват этди. Бироқ бундай чақириқларга ҳамма ҳам сергак қарамади. Ниҳоят, 2001 йил 11 сентябр куни АҚШда рўй берган даҳшатли фожеа террорчиликка beписанд қараш мумкин эмаслигини, унинг пайини ўз вақтида қирқиш лозимлигини амалда исботлади. Ўшандагина бутун дунё Президент Ислом Каримовнинг даъватларини ёдга олди. Энг муҳими, ниҳоят, террор балосини ер юзидан қуритиш йўлидаги амалий қадамлар қўйила бошланди. Узоқ вақт давомида бузғунчилик уяси сифатида нафақат ўз халқи, балки қўшниларига ҳам катта таҳдид солиб келган Афғонистонда тинчлик ўрнатилиши ана ўша қадамларнинг энг жиддийси бўлди.

Ироқдаги можарога бу гапларнинг нима алоқаси бор, дейишингиз мумкин. Бор, жуда бор! Чунки, Ироқ ҳам секинаста "террорчи давлат"га айланиб бораётган эди.

Шу боис инсоният Ироқ муаммосини ҳозир бартараф этмаса, келажакда бундан-да даҳшатлироқ фожеаларга, нохуш можароларга тўқнаш келиши мумкинлигини ёдда тутмоғимиз керак.

ЎзА мухбири Бобур СОБИРОВ ёзиб олди.

Иккинчи чақириқ Олий Мажлис XI сессияси очилишига 13 кун қолди

Қайд этиш лозимки, ўтган йиллар ичида мамлакатимиз банк тизими анча ривож топди, банкларимизнинг мижозларга жаҳон андозалари даражасида хизмат кўрсатаётганликлари қувончли ҳол.

Бунга, албатта, осонлик билан эришилмади. Сир эмаски, собиқ шўролар тузумининг интиҳосида юз берган иқтисодий таназзул оқибатида аҳолининг банк тизимига бўлган ишончига путур етди. Ана шундай бир шароитда, ишончни қайта тиклаш лозим эди.

Омонатлар дахлсизлиги кафолати

Чунончи, ижтимоий адолатни қарор топтириш, аҳолининг банк омонатларига бўлган ишончини мустаҳкамлаш ҳамда фуқаролар ҳамда фуқаролар жамғармаларини ҳамоялашни йўлга қўйиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида» 1995 йил 20 декабрдаги Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг мазкур масалага доир 1996 йил 12 февралдаги қарорига мувофиқ, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари орасида биринчи бўлиб, аҳолининг банклардаги омонатларини бюджет маблағлари ҳисобига индексация қилиш механизми амалга жорий этилди.

Бугунги кунда шу асосда аҳолининг банк омонатларидаги маблағларини индексация қилиш амалга оширилмоқда. Ушбу масалалар учун ҳозиргача қарийб 45 миллиард сўм маблағ сарфланди. Бу эса ҳукуматимиз томонидан амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар, энг аввало, аҳолининг ижтимоий ҳимоя қилишга йўналтирилганлигидан далолат беради.

Бундан ташқари, 2002 йил 5 апрелда Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг банклардаги омонатларини ҳимоялаш кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни қабул қилиниши фуқаролар омонатларини ҳимоялаш борасида муҳим аҳамиятга эга бўлди. Чунки бозор иқтисодиёти шароитида банклар кўпайиши билан бирга рақобатга дош бера олмаган айрим банкларнинг синиши ҳам табиий ҳол. Эндиликда, ана шундай ҳолатга тушиб қолган банкларнинг омонатчилари ҳам ҳимояланадиган бўлди. Бунинг учун ушбу қонунга кўра фуқароларнинг тижорат банкларидаги омонатларини кафолатлаш бўйича махсус фонд тузилди. Тижорат банкларининг мажбурий бадалларидан ташкил топган мазкур фонд тижорат банкидан банк операцияларини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи лицензия чақириб олинган тақдирда, банк омонатчиларининг жамғармалари бўйича ҳақ тўланишини кафолатлайди.

Буларнинг натижаси ўлароқ, банкларда аҳоли жамғармалари ва омонатлари ҳажми йилдан-йилга ўсиб бормоқда. Хусусан, ҳозирги кунда аҳолининг тижорат банкларига қўйган омонатлари ҳажми 2001 йилнинг бошига қараганда, яъни охирги икки йил давомида 4 баробарга ошди. Бу аҳолининг банк тизимига бўлган ишончи янада ошганлигига яққол мисолдир.

Бундай натижага эришишда омонатларни муҳофазалашга оид тегишли қонунчилик базаси яратилганлиги ҳам муҳим ўрин тутади. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 36-моддасида банкка қўйилган омонатларнинг сир тутилиши қонун билан кафолатланиши белгиланган. Бундан ташқари, тегишли қонун ҳужжатларида, жумладан, Фуқаролик кодекси ҳамда «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонунда банк сирини сақлаш кафолатларига оид нормалар кўзда тутилган. Лекин шундай бўлса-да, республикамизнинг ҳозирги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш босқичида банк сири институтини янада такомиллаштиришга эҳтиёж туғилди.

Зеро, амалдаги қонунчиликда банклар томонидан банк сирига оид маълумотларни сақлаш, тақдим этиш ва муҳофаза қилишнинг аниқ механизми белгиланмаганлиги мижозлар манфаатларини етарли даражада ҳимоя қилишга имкон бермаяпти ва бу ўз навбатида аҳоли жамғармаларини банкларга янада кенгроқ жалб қилишга ўз салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Шундан келиб чиққан ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Жамиятнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларида ислоҳотларни эркинлаштириш ва чуқурлаштириш, мамлакат хавфсизлигини таъминлаш бўйича Дастурларни амалга ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида» 2002 йил 2 июндаги Фармони ҳамда Олий Мажлиснинг «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси қўмиталари ва комиссиялари қонунчилик ва назорат-таҳлил фаолиятининг 2002 йилга мўлжалланган режаси тўғрисида» 2002 йил 6 февралдаги қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг «Банк сири тўғрисида»ги қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш муҳим масалалардан бири этиб белгиланди.

Шу мақсадда Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасида «Банк сири тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш бўйича Вазирлар Маҳкамаси, Марказий банк ва бошқа вазирлик ҳамда идоралар мутахассисларидан иборат ишчи гуруҳи тузилди.

Ишчи гуруҳ ушбу қонун лойиҳасини вазирликлар, идоралар, шунингдек, тижорат банклари ва бошқа ташкилотлар мутахассислари томонидан билдирилган, иқтисодиётни эркинлаштириш нуқтаи-назаридан энг мақбул бўлган таклифларни инобатга олган ҳолда ишлаб чиқди. Унда фуқаролар манфаатлари, шунингдек, мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг ўзига хос жиҳатлари ҳисобга олинган. Шу ўринда қайд этиш лозимки, лойиҳани ишлаб чиқишда хорижий давлатларда, жумладан, АҚШнинг 30 дан ортиқ штатлари, Швейцария, Германия, Австрия ва бошқа ривожланган давлатларда банк сири институтининг амал қилиш тажрибаси чуқур ўрганилди ва таҳлил қилинди.

Шу билан бирга, қонун лойиҳасини ишлаб чиқишда жаҳон банкининг Ўзбекистон Республикаси молия соҳасини институционал ривожлантириш лойиҳаси доирасида республикамизда иш олиб бораётган хорижий маслаҳатчиларнинг тавсиялари ҳам инобатга олинган.

Шу ўринда «Банк сири тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг айрим жиҳатларини таъкидлаш жоиз.

Хусусан, қонун лойиҳасида банк сирини ташкил этувчи маълумотларга таъриф берилиб, уларга қандай маълумотлар кириши аниқ белгиланган. Жумладан, банк сирига нафақат мижознинг операциялари, ҳисоб варақлари ва омонатларига доир маълумотлар, унга хизмат кўрсатиш муносабати билан олинган маълумотлар, банкда сақланаётган мол- мулки тўғрисидаги маълумотлар, мижоз топшириғига биноан ёки унинг манфаатларини кўзлаб, амалга оширилган операциялар ва битимлар тўғрисидаги маълумотлар ҳам киритилган.

Шу билан бирга мутлақ янги норма ҳам таклиф этилмоқдаки, унга мувофиқ эндиликда банкка маълум бўлиб қолган бошқа банк мижози тўғрисидаги маълумотлар ҳам банк сири деб ҳисобланади.

Бундан ташқари, қонун лойиҳасида банк сирига оид маълумотларни тақдим этиш ва уларни сақлашнинг қатъий тартиби, банк сирига оид муносабатлар қатнашчиларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳамда банк сири қонунчилигини бузганлик учун жавобгарлик юзага келиши кўрсатиб ўтилган.

Лойиҳада банк сирига оид маълумотларни олиши мумкин бўлган шахслар ва давлат органларининг муайян доираси ҳамда бундай маълумотларни олиш учун зарур асослар белгилаб берилган.

Хусусан, лойиҳага кўра эндиликда банклар томонидан банк сирига оид маълумотлар қуйидаги ҳоллардагина бошқа идораларга берилиши мумкин;

— прокуратура, терговва суриштирув органларига фақат терговчи ёки суриштирувчининг асослантирилган қарорига кўра қўзғатилган жиноят иши мавжуд бўлган тақдирда прокурор санкцияси билан маълумот берилиши мумкин;

— судга эса бундай маълумотлар тегишли ёзма сўровга кўра, фақат суднинг юритувида бўлган ишлар бўйича ёки ундирувни мижознинг мол-мулкига қаратиш тўғрисида суднинг кучга кирган қарори бўлганда ёки мол-мулки хатланган тақдирда тақдим этилиши мумкин,

— солиқ органларига солиққа тортиш билан боғлиқ ҳолларда, қонун ҳужжатларига мувофиқ берилиши кўзда тутилган.

Яна бир янги қоида сифатида шу нарса киритилмоқдаки, мижоз тўғрисидаги маълумотлар юзасидан банкка сўров берилган тақдирда, банк бу ҳақда мижозни уч кун мобайнида хабардор қилиши лозим. Мазкур норма мижознинг манфаатлари ҳимояланишини янада кучайтиради. Мижознинг ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш имкониятларини янада оширади.

Қонун лойиҳаси банк сирига оид маълумотларни беришнинг аниқ тартибини белгилаш билан бирга, хўжалик субъектлари фаолиятига назорат қилувчи органлар томонидан ноқонуний аралашувнинг олдини олишга ҳам хизмат қилиши, шубҳасиз.

Мазкур қонун лойиҳасида кўзда тутилаётган қоидаларнинг қабул қилиниши аҳолининг банк тизимига бўлган ишончини ошириб, жамғармаларнинг банк омонатларига кенгроқ жалб қилинишини таъминлайди. Банкдан ташқари пул айланмаларининг камайиши ва ички инвестицияларнинг ошишига хизмат қилади. Шунингдек, чет эл инвесторлари ишончини янада ошириб, чет элдан келаётган инвестициялар ҳажмининг ортишига, хўжалик субъектлари фаолиятига назорат қилувчи органлар томонидан ноқонуний аралашувларнинг олдини олишга, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимояланишини кучайтиришга ва ниҳоят, аҳолининг кенг қатламларига банк ва молиявий хизматлар кўрсатиш доирасининг кенгайишига хизмат қилади.

Шуҳрат ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Юридик департаменти директори.

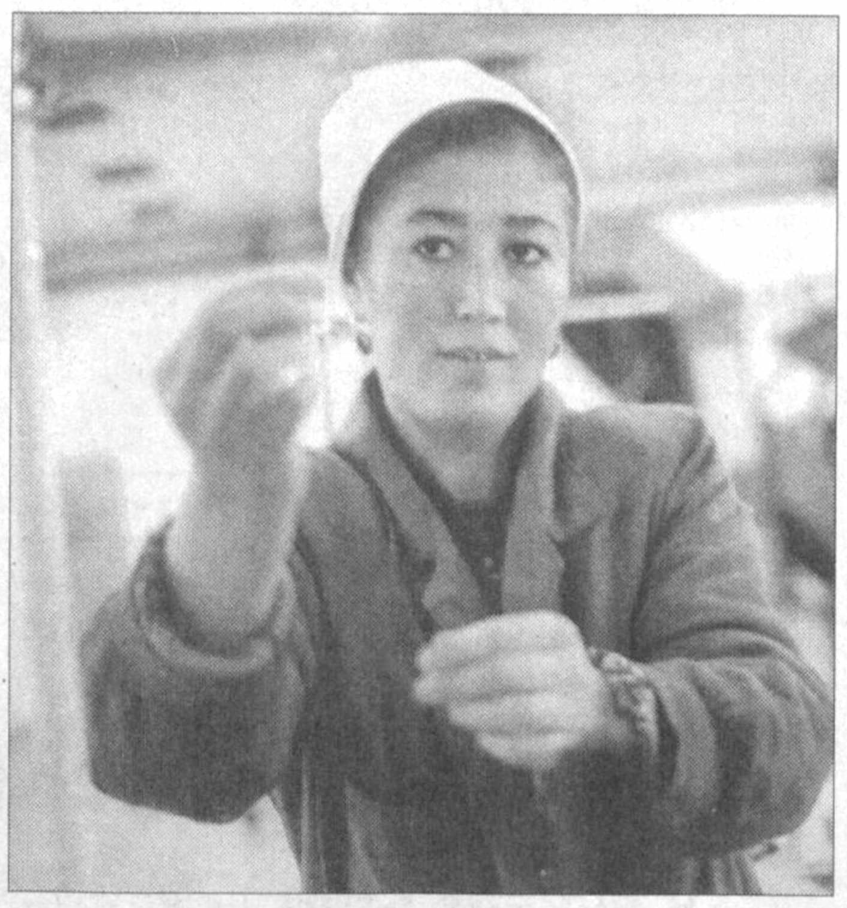

Бугунги кунда Косонсой туманида 15 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. Уларда ишлаб чиқарилаётган сифатли маҳсулотлар ички бозоримизни тўлдирибгина қолмай, балки хорижий давлатларга ҳам экспорт қилинаяпти. Бу борада «Атлас-мен» қўшма корхонаси экспорт салоҳияти жиҳатидан Наманган вилоятида етакчи ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Авваллари корхонада жун калава ва кўрпа ишлаб чиқарилган бўлса, эндиликда тайёр кийим-кечаклар ҳам ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Улар хорижга ҳам жўнатилмоқда.

***СУРАТДА:** корхонанинг илғор тўқувчиси Моҳира Ҳамидова иш устида.*

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Обод маҳалла – бизнинг маҳалла

ҲАЁТ АКАДЕМИЯСИ

Дунё миқёсида бир неча академиялар борлигини яхши биламиз. Аммо, ҳаётимизнинг барча соҳаларини қамраган яна бир академия борки, унинг «лаборатория»ларида гўдакдан тортиб, нуроний отахонгача таълим олади. Жамики академияларга сира-сира ўхшамайдиган, бироқ нуфузи жиҳатидан улардан юқори турадиган бу беқиёс жамоатчилик марказларини фақатгина Ўзбекистонда кўриш мумкин. Жаҳон социолог олимларининг маҳаллани тадқиқ қилаётгани, ўрганаётгани эса бу ҳаёт академиясига дунёда қизиқиш ортиб бораётганидан далолатдир. Масалан, кўпгина маҳаллаларимизда учрайдиган «Гап» йиғинларини олайлик. Бу тадбир қачон ва қандай пайдо бўлган? Ундан кўзда тутилган мақсад нима? У маҳалланинг ижтимоий ҳаётида қандай ўрин тутади? Шу маънода француз олимининг «Гап» йиғинларини илмий тадқиқ этиб, диссертация ҳимоя қилиши эътиборга молик. Энг аввало, «маҳалла» сўзини «Гап» сингари ҳар томонлама ўрганиш ва тарихий тамойилларга таянган ҳолда унга ҳам кенг маъноли илмий таъриф бериш тақозо этилади.

Ўз-ўзидан маълум бўлмоқдаки, маҳаллани умумий ўрганиш билан чегараланиб бўлмайди. Унинг ҳар бир йўналишини, ҳар бир қиррасини алоҳида-алоҳида тадқиқ этиш, илмий хулосалар асосида амалий тавсиялар ишлаб чиқиш зарур. Таъкидлаш жоизки, ёшларда энг яхши хислат ва фазилатлар айнан маҳаллада дунёга келади. Шунингдек, халқимиз неча минг йиллардан буён эъзозлаб, келаётган миллий қадриятлар, анъаналару урф-одатларимиз ҳам, аввало, маҳалла «мева»си. Азал-азалдан одамлари меҳр-оқибатли, андишали-ю, мулоҳазали бўлган маҳаллага ҳамма ҳавас қилган. Теварак-атрофдагилар худди шундай маҳаллалар аҳли билан бордикелди қилишга, қуда-анда бўлишга интилганлар. Аксинча, жанжалкаш, безори, ўғри одамлар яшаган маҳаллаларга ҳеч ким яқин бормаган. Бироқ, ижтимоий тузум ва шарт-шароитнинг ўзгариши билан ёмонлар ҳам яхшилар қаторига қўшилиб, турмуш тарзларини янгилашга интилганлар. Бир жойдан иккинчисига кўчиб келган одам ўша маҳалланинг қонун-қоидаларига тўла итоат этган. Шу мисолдан ҳам маҳалла йиллар синовидан ўтган кучли тарбия воситаларига эга маскан эканлигини билиш қийин эмас.

Баъзи маҳаллалардаги тўй-ҳашам, маърака-ю, маросимларга бориб қолгудек бўлсангиз, ҳамманинг бир-бирини яхши билишини, қўлини кўксига қўйиб салом беришини, ёрдамини дариғ тутмаслигини, кексалар бошчилигида ёшларнинг елиб-югуриб хизмат қилишини кўриб, қувонасан киши. Ҳушёр одамлари кўп бўлган бундай маҳаллаларга бегона йўламайди ҳам. Афсуски, кўп қаватли уйлардан иборат айрим маҳаллаларда бу ҳолнинг аксини кўрамиз. Қуриб қолган дарахтлар, ўпқонли йўлаклар, харобага айланган сайилгоҳлару уюм-уюм ахлатлар дилингизни хуфтон қилади. Баъзан болакайларнинг мактаб атрофида чекиб ўтирганликлар-ю, йўл чеккаларида маст-аластнинг чўзилиб ётгани қаҳр-ғазабингизни қўзғайди. Бундай маҳаллаларда қўшни қўшни билан саломлашмаслиги, бир йўлакдан олиб чиқилган ахлатни иккинчи йўлак эшиги олдида ағдариб кетиш ҳоллари кузатилади.

Демак, кўп қаватли уйлардан ташкил топган айрим маҳаллаларни ҳовлилардан иборат маҳаллалардан фарқли равишда чуқур ўрганиш, бошқарувнинг фойдали йўлларини қўллаш орқали одамларни бирлаштириш, улар ўртасида бир-бирини тушуниш, ҳурмат қилиш ва қадрлаш сингари хислатларни мустаҳкамлаш механизмларини ишлаб чиқиш бугунги куннинг энг муҳим талабларидан биридир.

Яна бир мулоҳаза. Биз маҳаллани нодавлат ташкилот деймиз. Аслида ҳам шундай. Аммо, баъзи маҳаллий ҳокимликлар маҳалла раислари давлат бюджетидан маош олаётганликларини ҳисобга олибми, уларни ҳамон ўз тизимларидан чиқаргилари келмаётгандек туюлади. Юртбошимизнинг ташаббус ва ғамхўрликлари билан маҳалла раисларига давлат томонидан маош белгилаб қўйилишини уларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш деб тушунмоқ тўғри бўлар эди.

Бугун мамлакатимизнинг жуда кўплаб газета ва журналларида, республика телевидениеси ва радиосида маҳалла фаолиятига бағишланган қатор долзарб мақолалар эълон қилиниб, кўрсатув ҳамда эшиттиришлар бериб борилмоқда. Оқсоқоллар орасида булардан хабардор бўлиб, фаоллар иштирокида уларни таҳлил қилиб, ўз шахсий хулосаларини чиқарган маҳалла раислари бормикан? «Халқ сўзи» газетасининг 2002 йил 15 ноябрь сонида эълон қилинган «Маҳаллага тандир керак» сарлавҳали мақолада маҳалла аҳлини бирлаштирадиган омиллар ҳақида фикр юритилган бўлса, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг шу йил 17 январь сонида босилган «Маҳалла оқсоқоли қандай бўлиши керак?» деб номланган мақолада маҳалладаги ободончилик ва маънавий муҳит куюниб танқид қилинган эди. Ҳар икки мақолани ўқиган киши гап Тошкент шаҳрининг Миробод туманидаги Шароф Рашидов номли маҳалла ҳақида бораётганлигини дарров англайди. Аммо марказий матбуотда кўтарилган ўз муаммоларидан туман ҳокимлиги ҳам, маҳалла раиси ҳам ҳозирга қадар хабарсиз. Акс ҳолда уларни ҳал этиш билан боғлиқ юмушларни бошлаган бўларди.

Ушбу йилнинг «Обод маҳалла йили» деб эълон қилингани ва ҳукуматимизнинг қарори билан Давлат дастури қабул қилинганлиги бежиз эмаслигини ҳар биримиз юрак-юракдан ҳис этиб турибмиз. Бу эса бизни қўлни-қўлга бериб, Давлат дастуридаги эзгу ишларни бажаришда муносиб ҳисса қўшиш билан ҳаёт академияси деб аталмиш маҳалла номини улуғлаш ва нуфузини оширишда фаол бўлишга даъват этиб турибди.

Нуриддин ОЧИЛОВ.

Яхшидир аччиқ ҳақиқат

Инсон — табиат фарзанди. Шу боис ҳам уни эъзозлаб, Она табиат деймиз. Аммо фарзандлик бурчимизни оқлаяпмизми? Гоҳида кўзни қувонтириб, яшнаб турган дарахт танасига болта ураётганларни кўрамиз-у, бепарво кетаверамиз.

Табиат устидан ҳукмронлик қилишга интилиш, унга зуғум ўтказишга уриниш ҳеч қачон яхшилик келтирмаган. Бунга кўҳна тарих гувоҳ. Европа давлатларидан бирида ер ўзлаштириш мақсадида шовуллаб турган ўрмонзор йўқотилгач, унинг ўрнида яйдоқ чўл пайдо бўлганидан кўпчилик хабардор.

Собиқ шўролар даврида наботот оламига қилинган аёвсиз ҳужум натижасида ўрмонзорларимиз, дарахтзорларимизнинг шафқатсизларча йўқотиб юборилганлиги кечагидек кўз ўнгимизда. Ана шундай аянчли ҳолат бизга мерос бўлиб қолгани ҳам ачинарли, албатта.

«УЧТУТ» ЎРМОНЛАРИ НЕГА ЙЎҚОЛМОҚДА?

ёки ўз ҳудудидаги аҳволдан бехабар «қаттиққўл» бошлиқ ҳақида ҳикоя

Бунга Навбаҳор туманидаги «Учтут» ўрмон хўжалигидаги аҳволни кўздан кечириб, ишонч ҳосил қилдик. Табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси туман бўлими бошлиғи Суннат Тешаев ва туман бош меъмори Ғулом Пирназаровлар билан Зарафшон дарёси ўнг соҳилида ястаниб ётган табиий ўрмонзорни кузатар эканмиз, қалблар ларзага келди. Яқиндагина чопиб кетилган дарахт қолдиқлари биздан нажот кутаётгандек гўё. Пишқириб оқаётган дарё ўз соҳилларини ўзгартириб бораётганлигини кузатиш кишида нохуш ҳис уйғотади.

— Мана шу ердаги дарахтлар кесиб кетилмаганида мустаҳкам илдизлари дарё қирғоқларининг емирилишига йўл қўймасди, — деди афсус билан бош чайқаб Ғ.Пирназаров. — Аслида-ку дарё соҳилларидаги табиий ўрмонзорлар бармоқ билан санарли. Ўзимиз ўрмонлар барпо этаяпмиз, мавжудлари йўқолиб бораётганини кўргач, юрагинг қисилаверади-да.

— Лоқайдлик, дарахтларнинг ҳеч бир сабабсиз кесиб олинаётганлиги ҳақида кўп бор огоҳлантирганмиз, — деди С.Тешаев хавотир оҳангида.

80 ёшни қоралаган Бобоқул бобо Худойбердиев афсус надомат билан дейди:

— Соҳилдаги ўрмонзор жуда қадимий, соҳибқирон Амур Темур бобомиз даврларида анча катта ҳудудларни эгаллаганлиги ҳақида эшитганман. Қиш пайтларида ўтин учун дарахтларни кесиб кетиш авж олди. Ҳеч ким уларнинг мушугини пишт деяётгани йўқ. Олди олинса, кўп савобли иш бўлар эди.

Хайрулла Отақулов, Раҳмонқул Пирназаров каби табиат жонкуярларидан ҳам шу каби фикрларни эшитдик. Масалага ойдинлик киритиш учун вилоят ирригация ўрмон хўжалигига қўнғироқ қиламиз, агроном Мажид Исомов журналистларга маълумот бериш учун фақат бошлиқнинг рухсати кераклигини билдиришдан нарига ўтмади. Ҳатто «Учтут» табиий ўрмонзорлари қанча ҳудудни эгаллаганлиги ҳақидаги маълумотни айтишдан ҳам бош тортди. Эртаси куни бош ҳисобчи Санжар Ализовдан ҳам шундай жавоб олдик:

— Ҳозир бошлиқ йўқлар. Менинг рухсатимсиз бирор маълумот тақдим этилмасин, деган буйруқ берилган. Ҳеч нарса айтолмайман.

Ниҳоят «қаттиққўл» бошлиқ Ҳамид Жўраев билан учрашдик. Қарангки, ўрмон хўжалигидаги аҳволдан бехабар экан. Барча фикрларни рад этди.

— Бўлиши мумкин эмас, — деди у қатъий оҳангда. — Ахир бизнинг вазифамиз дарё соҳилларида ўрмонзорлар барпо этиш, шу йўл билан қирғоқларнинг ювилиб кетиши ва дарё ўзанининг ўзгариши олдини олишдан иборат-ку. Дарахтлар у ёқда турсин, ҳатто буталарни ҳам чопиш мумкин эмас. Жуда ваҳимачи экансизлар-да...

Начора, Ҳамид ака билан йўлга тушдик. Бошлиқ бажараётган ишлари, салмоқли режалари ҳақида тўлқинланиб сўзлай борди.

Ўрмонга яқинлашганимизда ўтин орқалаб келаётган кишига дуч келдик. Ҳамид аканинг авзойи ўзгарди. Ўзини Қулмон Хўжаев деб таништирган йигит юлғунлардан чопиб, ўтин учун олиб кетаётганини айтди.

— Юлғунларни чопиш мумкинми? — сўраймиз Ҳ.Жўраевдан.

— Асло, ахир юлғун республикамизнинг «Қизил китоб»ига киритилган.

— Сенга бу дарахтларни чопишга ким рухсат берди, — ўдағайлади бошлиқ Қулмонга юзланиб.

— Ҳеч ким. Ахир ҳамма чопиб кетяпти-ку. Ҳатто Умид Эгамназаров чопиб сотяпти ҳам...

Масала ойдинлашди. Аммо Ҳ.Жўраев вазиятни «андава»лашга тушди. «Майда дарахт ва буталар чопилаётган бўлса-да, катта дарахтларга ҳеч ким қўл тегизолмайди».

Ўрмон хўжалиги бўлим бошлиғи Мардон Қувондиқовни ҳам ҳамроҳликка чақириб, олдинга юрамиз. Кираверишдан тортиб, барча ҳудудларда чопиб ташланган кўп йиллик дарахтларнинг тўнкалари манаман деб турибди. Аянчли ҳол. Ҳ.Жўраев қаттиқ мулзам бўлди. «Камчилик»ларни тугатишга ваъда берди.

Вилоят ҳудудидан салкам 100 километр масофада оқиб ўтувчи дарё соҳилларининг 50 метри муҳофаза зонаси ҳисобланади. Бу 1131 гектар дегани. Ана шу майдонларда дарахтзорларни барпо этиш, дарё ўзанининг ўзгаришига йўл қўймаслик кимнинг иши? Бошлиқнинг ўзи жойлардаги аҳволдан бехабар бўлса?!

Қизиғи шундаки, 72 гектар табиий ўрмонзорнинг 20 гектари ўзлаштирилиб, ғалла экилган. Фақат шугина эмас. Дарё соҳили бўйлаб имкон бор жойларга экин экиш учун шартномалар имзолаган Йўлдош Назаров, Қўлдош Норқулов, Бобоқул Назаров, Абдулла Холиқов, Музаффар Ҳолиқовлар «бўш» ерларга буғдой экишга шайланиб туришибди. Моддий манфаатдорлик асосида амалга оширилган ишлардан кўз юммоқчи эмасмиз! Аммо масаланинг иккинчи жиҳати-чи? Дарё соҳилларини ўзлаштираверишасосий мақсаддан четга чиқиш эмасми? Унда ушбу ташкилот қандай вазифани бажаради?

Боз устига ўрмон хўжалиги ҳудудида кейинги йилларда бирорта ҳам ниҳол экилмаганлигига нима дейсиз?

Шу ўринда бўлим бошлиғи М.Қувондиқовнинг гапи янада ошиб тушди. Унинг айтишича, бундан уч йил аввал 40 минг туп ниҳол экилган. Аммо собиқ бўлим бошлиғи Юсуф Шоевнинг айби билан йўқ қилиб юборилган. Баҳор келиши билан бу ишлар яна давом эттирилади, деган фикрга ишониш қийин.

Хўш, дарахтлар чопиб кетилаётган экан, шундоқ ўрмон четида яшовчи тўрт нафар назоратчи қаёққа қараяпти? Наҳотки, аянчли аҳволдан бехабар бўлишса? Бирор марта ҳам далолатнома тузилиб, чора кўрилмаганлиги ғалати туюлаверади-да.

Сўзимиз аввалида табиатни Онага менгзаган эдик. Онага, табиатга қўл кўтариш гуноҳи азим эмасми? Вилоят ўрмон хўжалиги, қолаверса, «Учтут» ўрмон хўжалигидаги мутасаддилар ўз ишларига масъулият билан ёндошмасалар, бу ишга кенг жамоатчилик жалб этилмаса, шундай хушманзара жой йўқолиб кетиши, дарё ўзанлари ўзгараверишиҳеч гап эмас.

Шамсиддин КАЛОНОВ,
«Маънавият ва маърифат» маркази Навбаҳор тумани бўлими раҳбари.
А.ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Иқтисодиёт қирралари

Балиқчида фабрика очилади

Эсимни танибманки, «Туманимизда ишлаб чиқаришнинг йўқлиги боис аҳоли турмуш даражаси анча паст» деган гапни эшитаман. Ўн икки йил бурун очилган, ҳозирда «Нотўқима матолар ишлаб чиқариш акционерлик жамияти» номи билан фаолият кўрсатаётган корхона ҳам бундан тўрт йил муқаддам санацияга тушди. Натижада режалар бажарилмай, 300 дан ортиқ ишчи-хизматчи иш ҳақини ололмай қолди. Шунда бу соҳанинг билимдони ва тадбиркори, Чинободдаги «Ўзбекистон-Америка интернейшл» корхонаси бош директори Ҳайитбой Абдулҳакимов жамоага ёрдам қўлини чўзди: шогирди Одилжон Толиповни унинг раҳбарлигига тавсия этди.

Мана, икки йилдирки, жамиятда ишлар маромида боряпти. Миллий банкдан олинган кредит ҳисобига раҳбарият корхонани росмана тўқимачилик фабрикасига айлантирмоқчи.

— Германиянинг «Трушлер» фирмаси билан тузилган шартномага мувофиқ, шу мамлакатдан замонавий дастгоҳларни олиб келишга ҳаракат қилаяпмиз, — дейди жамият бошқаруви раиси ўринбосари Муродилло Маҳкамов. — Улар ишга туширилгач, бу ерда тайёр ип ишлаб чиқарилади. Бунинг учун йилига 5 минг тонна пахта хомашёси қайта ишланади. Келажакда эса тикув ва гул босиш цехлари ҳам барпо этилади. Шу мақсадда яна 300-400 нафар хотин-қиз ишга жалб қилиниб, жами ишчи-хизматчиларнинг сони 700-800 нафарга етказилади.

Эътиборли жиҳати шуки, янги дастгоҳларни ўрнатиш жараёнлари ишлаб чиқаришни тўхтатмаган ҳолда бажарилаяпти. Қурилиш ишлари ҳам жамоанинг кучи билан амалга оширилмоқда. Мустақилликнинг 12 йиллиги арафасида ишга тушириладиган тўқимачилик фабрикасидан эса чинободликларнинг умиди катта.

Шукур ҚУРБОНОВ.

САМАРҚАНД ГУЛЛАР ДИЁРИГА АЙЛАНАДИ

Кўҳна Самарқанднинг қоқ марказида катта боғ бор. Бир боғки, буюк Амир Темурнинг Боғишамол, Боғимайдон, Боғизоғон, Боғи Темур, Боғидилкушо боғлари каби файзли, шукуҳли. Шаҳарнинг шарафли ўтмишию бугунги саодатли кунлари гўё шу оромгоҳда мужассам этилгандек.

Кечагина узоқ қишлоқлар қирларида бойчечак бўлиб бўй кўрсатган баҳор бугун ушбу сўлим боғда ҳам кеза бошлади. Дарахтлар куртак ёзиб, гулга кирди. Бутун қиш мобайнида жажжи болаларни соғиниб қолган аттракционлар, ўйин қурилмалари жонланиб кетди. Қурилиши жиҳатидан бетакрор бўлган "Мароқанд" концерт мажмуасига санъат мухлислари интила бошлади.

Бу боғнинг баҳори бошқа жойларга нисбатан ўзгача кечади. Аслида шаҳарнинг баҳорий уйғониши ҳам шу боғдан бошланади. Бу ердаги орасталик, ободончиликка ҳавас қилади, киши. Бу йил ҳам шундай бўлди. Кўкламнинг ҳали илк кунлари бошланмасданоқ шаҳарликлар ана шу севимли боғлари каби янги оромгоҳлар, гулзорлар яратишга киришишди. Улар ободончилик борасида бир-биридан улуғ ташаббуслар бошлашди. Нафақат шаҳарнинг, балки вилоятнинг барча гўшаларида ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш тадбирлари оммавий тус олди.

Сиёб туман фаолларининг ҳар бир киши 10 тадан дарахт ва гул кўчати ўтказиш тўғрисидаги ташаббусига бутун вилоят аҳли қўшилди. Ушбу ташаббусни қўллаб-қувватлаган вилоят ҳокимлиги уни оммавийлаштириш ҳақида махсус қарор қабул қилди.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши "Ҳар бир туманда — ёшлар боғи" ва "Болалар спорти — ёшлар кафолатида" шиорлари остида ташаббуслар билан чиқди.

— Маҳаллаларда ободончиликка эришиш, болалар спортини ривожлантиришда ушбу ташаббусларнинг аҳамияти беқиёс, — дейди вилоят ҳокимининг ўринбосари, мазкур ташаббусларни ҳаётга жорий этиш бўйича ташкилий қўмита раиси Йўлдош Суюнов. — Шу боис ҳам бу ҳақда вилоят ҳокими махсус қарор қабул қилди. Айни пайтда ҳар бир шаҳар ва туманда янгидан "Ёшлар боғи" ташкил этиш ва спорт иншоотлари қуриш борасида фаол ишлар олиб борилаяпти. Қарорнинг ижросини таъминлаш юзасидан тузилган ташкилий қўмита жойлардаги қурилиш, таъмирлаш ва спорт мусобақаларини уюштириш билан боғлиқ барча масалаларнинг ўз вақтида амалга оширилишини таъминлаб турипти.

— Яна бир эътиборли ташаббус бор, — давом этади ҳоким ўринбосари. — Бу "Обод маҳалла йили" муносабати билан шаҳримизни янада ораста ва файзли масканга айлантириш мақсадида "Самарқандни гуллар диёрига айлантирамиз" кўрик-танловини ўтказиш тўғрисидаги ташаббусдир.

Ободонлаштириш

Дарвоқе, вилоятнинг ҳар бир маҳалласи, кўчаси, хонадонида гулзорлар барпо этиш, йўллар ва худудларни янада тароватли, кўркам қилиш, аҳоли ўртасида, ҳусусан ёшларда экологик маданиятни шакллантириш, буюк бобокалонларимиз қолдирган маданий меросимизни уларга ўргатиш, табиатга, она заминга, меҳнатга бўлган меҳр-муҳаббатини янада кучайтиришда мазкур кўрик-танловнинг алоҳида ўрни бўлади. Вилоят ҳокимининг ушбу таклифни маъқуллаб, шу йилнинг март-август ойларида "Самарқандни гуллар диёрига айлантирамиз" шиори остида гулзорлар яратиш бўйича кўрик-танлов ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилгани янада аҳамиятли бўлди. Қарорда Самарқанд шаҳар ободонлаштириш бошқармаси, вилоятдаги гулчилик ва кўчатчиликка ихтисослашган муассасалар кўрик-танлов иштирокчиларини етарли миқдорда гул кўчатлари ва ниҳоллар билан таъминлаши шарт эканлиги белгилаб қўйилди.

Гулзорга айлантирилган ернинг энг кичик майдони 1000 квадрат метрдан кам бўлмаслиги ҳам низомда таъкидланган. Вилоятда мингдан ортиқ мактаб, юзга яқин коллеж ва лицей бор. Саноат корхоналари, ташкилотлар, муассасалар, хўжалик ва фирмаларчи? Ана энди барпо этиладиган гулзорларни кўз олдингизга келтираверинг. Демак, Самарқанднинг том маънодаги гуллар диёрига айланишига асло шубҳа қилмаса бўлади.

Кўчатчилик борасида вилоят ўрмон хўжалигида амалга оширилаётган ишлар ҳам диққатга сазовор. Бошқарма хўжаликларида ўтган йили 4600 килограмм ниҳол уруғи тайёрланганди. Ана шу уруғлар ҳисобидан бу йил 2 миллион 200 дона кўчат етиштирилди.

— 25 турдаги мевали ва манзарали кўчатларимиз бор, — дейди бошқарма бошлиғи Баён Ҳуррамов. – Игна баргли дарахтларнинг ўзидан 5 хил. Яқинда чинорни қаламчасидан кўкартиришни йўлга қўйдик. Кўчатларимизнинг ҳаммаси харидоргир. Вилоятнинг энг узоқ хўжаликлари, қишлоқларидан ҳам мижозлар келиб турибди. Биргина "Самарқанд" ўрмон хўжалигимиз худуди 10291 гектар. У саккизта туманнинг маълум ҳудудини қамраб олган. Демак, ўрмончиларимиз шунча ерда ободончилик ишларини олиб боришаяпти.. Ҳаммасидан ҳам тоғ бағриларида ёнғоқзорлар, чўл қўйнида бодомзорлар ташкил этилаётгани қувончли.

— Шу кунларга етказганига шукр, — дейди яқинда ҳаж амалини адо этиб қайтган каттақўрғонлик онахон Мукаррамма Мирзаева. — Кўп йиллар Раҳима Исломова номли ширкат хўжалигида раислик қилдим. Ҳозир оналарнинг "Бегойим" боғини барпо этаяпмиз. Катта йўл ёқасига 500 туп мевали дарахт экдик.

Бугун Самарқандда қуёш заррин нурларини сочмоқда. Шаҳарнинг қоқ марказидаги сўлим боғда қушиқлар янграйди. Боғнинг ҳар гўшаси ёшлар-у катталар билан гавжум.

А. САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қўзилатиш мавсуми

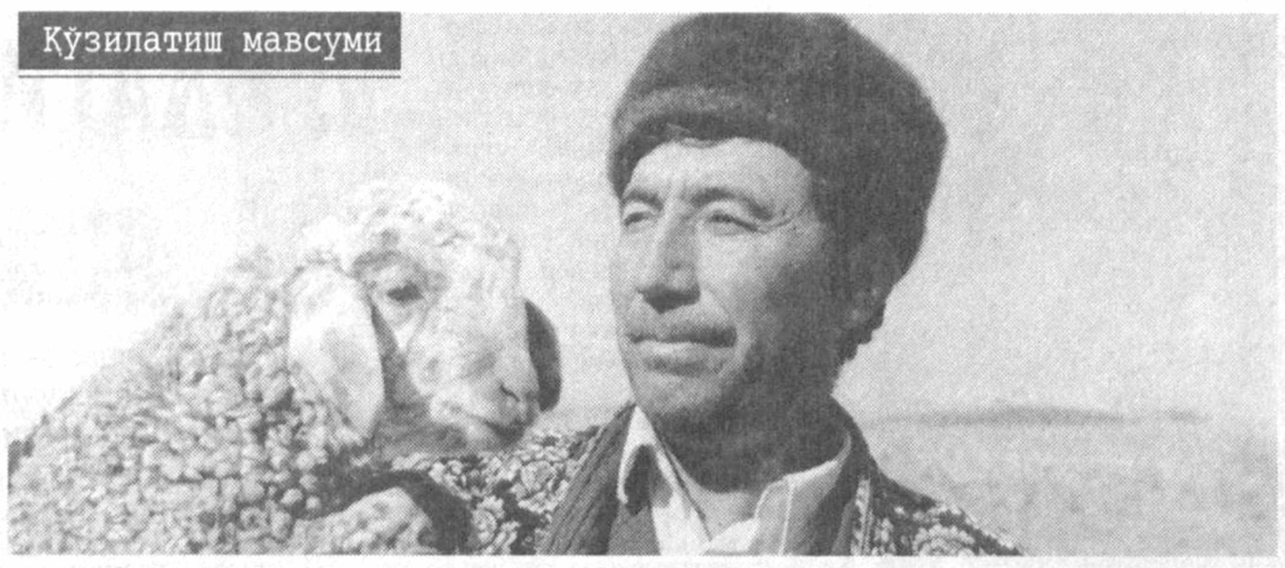

Юз фоизи — ўстиришга

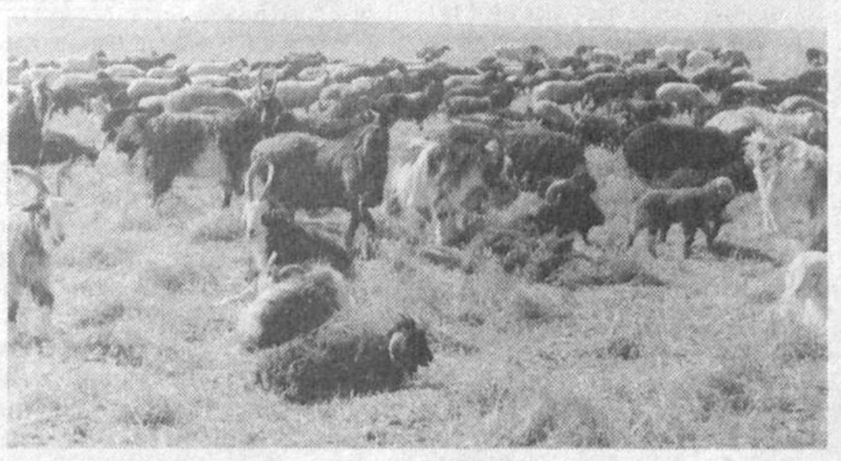

Ғузор туманидаги «Ўзнефтьгазишчитаъминот» компаниясининг «Шўртан» ёрдамчи хўжалигида бу йилги қўзилатиш мавсуми муваффақиятли якунланди. Хусусан, бош чўпон Бобоназар Гулбоев ўз отаридаги 234 бош совлиқнинг ҳар юз бошидан 115 тадан қўзи олишга эришди. Уларнинг юз фоизи эса ўстиришга қолдирилди.

***СУРАТЛАРДА:** бош чўпон Бобоназар Гулбоев; қўй-қўзилар яйловда.*

Р.СОДИҚЗОДА олган суратлар.

Газетада босилмади, аммо...

МУАЛЛИМА ҲАҚ ЭКАН

Тўрақўрғон туманидаги 25-ўрта мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Мавлуда Ғофурова таҳририятимизга хат йўллаб, ўзи ишлаётган ўқув даргоҳида рўй бераётган қонунбузарликлар ва ноҳақликлар хусусида сўз юритганди. Шунингдек, ўтган йили педагогика билим юртини битирган қизи Маҳбубага мактаб директори дарс бермаётганидан қаттиқ ранжиганини билдирганди. Биз муаллиманинг шикоятини ўрганиб чиқиш ва зарур чора-тадбирлар белгилаш учун Наманган вилояти Халқ таълими бошқармасига юборгандик. Шу муносабат билан яқинда бошқарма бошлиғи Д.ДАДАЖОНОВАдан қуйидаги расмий жавобни олдик:

"М. Ғофурованинг айни мазмунда муқаддам туман халқ таълими бўлимига ҳамда вилоят Халқ таълими бошқармасига ёзган аризалари текширилганида, у кўрсатган далиллар асосан тасдиқлаган. Натижаси мактаб жамоаси ўртасида муҳокама қилинган. Йиғилишда, ҳақиқатан ҳам, ўқитувчилардан К. Каримова ва Н.Бобохоновлар гўёки олий ўқув муассасаларида таҳсил кўришаётгани ҳақида келтирган маълумотномалар сохталиги, мусиқа муаллими Б.Қуроновга Андижон санъат билим юртидан берилган диплом қалбаки эканлиги, мактаб раҳбарларининг масъулиятсизлиги туфайли ўқитувчи Н. Насриддиновга ишламаган ойи учун ёзилган 23865 сўмлик маблағ хазинага қайтарилгани таъкидлаб ўтилган. Қалбаки ҳужжат билан ишлаётган муаллимлар 2002 йил 2 декабрда вазифаларидан бўшатилганлар. Уларга маъмурий жазо қўлланилган. 2002 йил 31 декабрда прокуратура томонидан берилган тақдимномада мактаб директори Б. Исроиловга нисбатан интизомий жазо кўриш топширилган.

Аниқланган хато-камчиликлар барча таълим муассасалари раҳбарлари иштирокида муҳокама этилиб, туман халқ таълими бўлими бошлиғининг буйруғига кўра, Б. Исроиловга ойлик иш ҳақининг 20 фоизи миқдорида жарима солинган ва интизомий жазо қўлланилган.

Ҳуқуқшунос-мутахассис масала қонун доирасида ўрганиб чиқилгани ҳақида хулоса берган.

Маҳбуба Ғофурова 2003 йил 10 январдан эътиборан мутахассислиги бўйича иш билан таъминланган".

Янгиликлар, воқеалар, далиллар

Қочқинлар ваколатхонага келишди

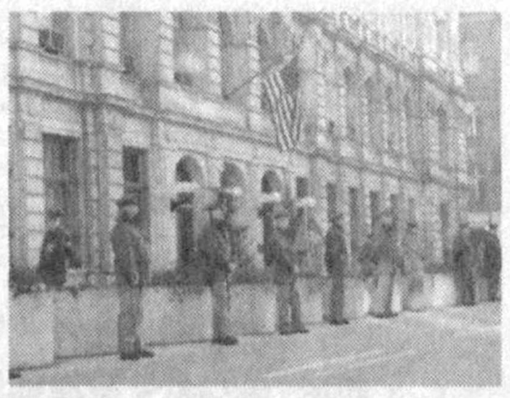

Германияда яшовчи ўнлаб ироқлик қочқинлар мамлакатдаги Америка дипломатик ваколатхонасига қўлларида Саддам Ҳусайннинг режимини ағдарган коалицияга миннатдорчилик сўзлари ёзилган плакатлар билан келишди, деб хабар беради "ИТАР-ТАСС" агентлиги.

Айни пайтда Германияда 2,8 мингдан зиёд ироқлик кун кечирмоқда.

Вакил режимдан воз кечди

Нью-Йоркда Ироқнинг БМТдаги доимий вакили Муҳаммад ад-Дурий уруш тугаганини таъкидлаб, Саддам Ҳусайннинг режими Бағдодни назорат этмаётганини маълум қилди ва Ироқ халқининг тез орада тинч ҳаётга қайтишига умид билдирди.

"ИТАР-ТАСС" агентлигининг хабарига кўра, доимий вакил Ироқ раҳбарияти билан алоқа бир неча кун аввал узилганини ҳам қайд этган.

ЕИга марҳамат!

Европа парламенти Страсбургдаги сессиясида ЕИни кенгайтириш бўйича резолюцияни маъқуллади, деб хабар беради "РИА"Новости" мухбири.

"Ewronews" телекомпаниясининг қайд этишича, Европа ассамблеяси ЕИга аъзо бўлиш учун 10 та давлатга розилик берди. Шарқий ва Марказий Европа ҳамда Ўрта ер денгизида жойлашган ушбу давлатлар 2004 йилнинг 1 май куни ЕИга расман аъзо бўлишади.

Амнистия эълон қилинди

Британия қўшинлари Басрада ўз ихтиёри билан қурол топширганлар учун амнистия эълон қилди.

"ИТАР-ТАСС" мухбирининг маълум қилишича, Британия ҳарбий қўмондонлиги Ироқдаги ушбу иккинчи йирик шаҳарда тезроқ тартиб ўрнатиш мақсадида ироқликларни қурол топширишда фаол қатнашишга чақирди.

Кучли зилзила

Туркияда кучли зилзила юз берди. Маҳаллий аҳоли ўз уйларини тарк этишга мажбур бўлди, деб хабар беради "Ассошейтед Пресс" агентлиги.

Сейсмологларнинг таъкидлашича, зилзила маркази Урпа шаҳри яқинида жойлашган бўлиб, унинг кучи Рихтер шкаласи бўйича 5,6 баллни ташкил этди.

Табиий офат оқибатида кўплаб бинолар шикастланди.

Ресторанда чекманг

Норвегияда 2004 йилдан бошлаб мамлакатдаги барча бар ва ресторанларда чекиш ман этилиши тўғрисида қонун қабул қилинди.

"Рейтер" агентлигининг маълумотига қараганда, бундай қонунлар АҚШ ва Канаданинг бир неча штати ҳамда Нью-Йорк шаҳрида ҳам қабул қилинган. Аммо Норвегия бутун мамлакат бўйича бар ва ресторанларда чекиш тақиқланган биринчи давлат бўлди.

Тоғдай термометр

Хитойликлар дунёда энг улкан — 139 метрлик термометр яратди. Циншан кўли қирғоғига ўрнатилган ҳарорат ўлчовчи ушбу ноёб қурилма Нанчан шаҳрининг ўзига хос кўркига айланди. Унинг ёқут шуълалари кечаси ҳам кўлга жило бериб, ҳатто узоқ-узоқлардан ҳароратнинг даражасини кўрсатиб туради.

Гиннеснинг рекордлар китобига киритишга лойиқ бу мўъжиза хитойликларга 2 миллион юанга (240 минг АҚШ долларига) тушди.

АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ
«ПАХТА БАНК»И
ҚУЙИДАГИ ЛАВОЗИМЛАРГА ТАНЛОВ АСОСИДА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:
⇨ валюта айирбошлаш шохобчаси назоратчиси;
⇨ валюта айирбошлаш шохобчаси кассири.
НОМЗОДЛАРГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР:
⇨ валюта айирбошлаш шохобчаси назоратчиси олий ёки ўрта махсус иқтисодий маълумотли;
⇨ валюта айирбошлаш шохобчаси кассири билим даражаси ўрта маълумотдан кам бўлмаслиги лозим;
⇨ компьютерда ишлай олиш қобилияти.
Таклифлар билан қуйидаги манзилга мурожаат этинг: Тошкент ш., Муқимий к., 43-уй.
Мўлжал: метронинг «Ҳамза» бекати.
Телефонлар: 173-25-49, 120-88-12.

ТАШКИЛОТ
авто ва қишлоқ хўжалик шиналарининг улгуржи ва чакана савдоси билан шуғулланади.
• Россия Федерациясида ишлаб чиқарилган.
• Ҳар хил русумли шиналар.
• Энг арзон нархда Тошкентдаги омборхонадан.
Маҳсулот Тошкент шаҳрида.
Ташкилотларни вилоят дистрибьютерлигига таклиф қиламиз.
Телефон: (998 712) 132-24-71.
Факс: 132-24-72, 79-28-75, 79-28-77. E-mail: urald@rol.ru

«ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ» ДАТК
"Lok Kolor Sintez" QK
ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КОРХОНА
КЕНГ АССОРТИМЕНТДА ҚУЙИДАГИЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ:
✓ юқори сифатли лак-бўёқ маҳсулотлари (қурилиш ва саноат эҳтиёжлари учун);
✓ тикув маҳсулотлари (иш кийимлари, кўрпа-ёстиқ буюмлари ва бошқалар).
Товар сертификатланган.
ШУНИНГДЕК:
✓ эмульсиявий елим (қурилиш ва саноат эҳтиёжлари учун);
✓ сифатли хорижий хомашёдан тайёрланган МР-3 русумли электродлар (конструкцияларни қўлда ёйсимон пайвандлаш учун мўлжалланган);
✓ L 80-120 қурилиш михлари.
Манзил: Тошкент шаҳри, «Фарғона йўли» кўчаси, 13/22.
Телефонлар: (998 71) 191-47-41, 191-80-94. Факс: (998 71) 191-74-63.
E-mail: lokcolor@onlaine.ru
Тўлов — пул ўтказиш йўли билан.
ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!
Корхона ўз маҳсулотлари ҳақидаги аниқ маълумотларни сизлар учун қуйидаги газета ва журналларда чоп этади.
БИЗНИНГ РЕКЛАМАМИЗНИ КУЗАТИБ БОРИНГ!
(«Оптовик», «Пресстиж» журналлари, «Халқ сўзи», «БВВ», «Налоговые и таможенные вести» газеталари).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИ
физик-кимёвий лаборатория хоналарига мўлжалланган мебелларни харид қилишга
ТЕНДЕР ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.
Таклифларни қабул қилиш муддати — эълон чоп этилгандан бошлаб 15 кун.
Таклифлар муҳрланган пакетларда мурожаат хати билан қабул қилинади.
Манзил: Тошкент ш., «Ўзбекистон» шоҳкўчаси, 3-уй.
Телефонлар: 120-76-29, 120-76-69.

Янги китоб

Одамзод ҳамиша бир ширин сўзга, меҳрга интиқ яшайди. Аммо бу илинж ҳар доим ҳам кутилган натижани бермас экан. Меҳрга зор бўлсам, ширин сўз истайман, ёлғиз қолсам дўст қидираман, тушкун бўлсам юпанч истайман, исмсиз дардлар гирдобига тушсам китоб варақлайман. Ва шунда англайманки, менинг меҳрга зор, юпанч истовчи кўнглимнинг суянчиқлари китоб экан. Китоблар... ҳар замоннинг, ҳар муҳитнинг ўз севимли китоблари бўлади. Юрак қони-ла битилган асарлар мухлис орттиради. Мухлиси бор ижодкор мевали дарахт гуё. Китобхон эса ўз ғуссаларига ғамдош сатрлар топилганига шод бўлади ва ўзи билмаган ҳолда муаллифга тасанно айтади. Биз мактаб парталарида ўтириб, ҳазрат Навоийдан тортиб Завқийгача ўқидик. Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов шеърларидан сармаст бўлдик...

«Устимиздан ўтган ойлар»

Чанқаган одам сувга интилади, оч қолган киши бирор егулик ахтаради. Руҳият ташна бўлса нима қилиш керак? Фикримча, китоб ўқиш керак. Шундай деймиз-у, китоблар ҳам турфа савияда...

Бир куни қўлимга Сирожиддин Саййиднинг янги — «Ватан абадий» деб номланган сайланманамо китоби тушиб қолди. Гапнинг рости, ушбу китобни ўқиб маза қилдим. Аввал ҳам бу ижодкорнинг шеърлари билан таниш эдим-у, аммо бу китоб нафақат кўпгина шеърларни ўзида жамлагани билан, балки мазмун-моҳият жиҳатидан-да ўзгача эди...

У ижодкорлар юрти деб аталмиш Сурхон воҳасидан. Бу гўшанинг тафти қайноқ бўлгани учунми, ижод аҳлининг ҳам мисралари ёниқ, аллақандай сеҳрга эга. Кишини ўзига ром этади. Шунинг учундир, бу масканнинг бахшилари, шоиру носирлари эл ичра машҳур. Яна билмадим, аммо шуниси аниқки, Сирожиддин Саййиднинг етук шоир, фикри теран ижодкор бўлиб етишишида мазкур воҳанинг ўрни беқиёс. У болалигиданоқ бахшилар овозидан, сozидан таълим олди. Ота-боболарининг серфайз суҳбатларидан сабоқ топди. Санъату адабиётга ошуфта тоғалари дўмбира чалганда, жон қулоғи билан тинглади. Шу тарзда қўлига секин-аста қалам ушлади, ижод саҳнида ўз овози, услубига эга бўлди.

Сирожиддин Саййиднинг бир талай китоблари чиққан. Уларда турли мавзулар куйланган, ифода этилган. Аммо Ватан мавзуси бу ижодкорнинг талқинида ўзгача жаранглайди. Тўғри, бугун Ватан мавзуси тинмай куйланаяпти, мадҳ этилаяпти. Кимдир Ватанни астойдил севганидан, яна бошқа биров кимнингдир маслаҳати билан, яна кимдир маврид келгандан Ватан хусусида гапираяпти. Аммо гап билан гапнинг фарқи борлиги ҳеч кимга сир эмас. Киндик қони тўкилган тупроқни, унинг ҳар бир гиёҳини, тоғу тошини, азим чинорлари, мусаффо осмони-ю, серҳосил ерларини тараннум этиш Сирожиддин Саййид ижодининг асосий мундарижаси. У қайси мавзуда қалам тебратишидан қатъи назар, масъулият билан ёндошади. Шу боис, унинг шеърларини барча касб эгалари муҳаббат билан мутолаа қилади.

Дарвоқе, янги китоб ҳақида. Тўғри, бугун китоб чиқариш муаммо эмас. Пул бўлса бас. Афсуски, асрлар мобайнида шаклланиб келган шеъриятимиз обрўсига путур етказаётган, қофияни бир-бирига улаб китоб чиқараётганлар ҳам йўқ эмас. Шунинг учун ҳам масъулиятдан йироқ, теран ҳис-туйғудан нари китоблар кўпайиб бораётир... Бироқ ҳар не бўлганда ҳам зукко китобхон ўқишли китобни ажрата олади.

Сирожиддин Саййиднинг яқиндагина нашрдан чиққан — «Ватан абадий» ҳамда «Эгаси бор юрт» номли китоблари сафига яна бир янги «Устимиздан ўтган ойлар» (Чўлпон нашриёти) деб аталган тўплами қўшилди. Мен бу китобга киритилган шеърларнинг ҳаммасини самимий туйғулар ифодаси дегим келади. Зеро, мунглиғ мисралар-у, шодон сатрлар ҳам дардчил, самимий ифода этилсагина ўз эгасига етиб боргай. Маъюс тортган чоғларда, турмуш ташвишларидан ҳориб, кўнгилга ҳеч нарса сиғмай қолганда шоир шеърларини мутолаа қилинг. Шунда бу мисралар сизни ўзининг майин оҳанги билан ром этади, онгу шуурингизни забт этади:

Томингизда шивир-шивир, шитир-шитир,
Бу-баҳорнинг қадамларин товушидир.
Сўридаги пуч ёнғоқнинг пўчоқлари
Қай қарғанинг қолиб кетган ковушидир.
Ранглар кирар энди ғамгин ўйингизга,
Томингиздан баҳор келмиш уйингизга.

... Кўклардаги тўлин-тўлин ойдай Ватан,
Осмон десам, тошқин-тошқин сойдай Ватан.
Ватан десам, кўз олдимга онам келган,
Онам десам, нигоҳимда пайдо Ватан,
Баҳор келмиш яна ризқу рўзингизга,
Доғ тушмасин ҳаргиз рангу рўйингизга.

Бир сўз билан айтганда, дардкаш шоир, дилкаш инсон Сирожиддин Саййиднинг янги китоби нафақат муқоваси билан, балки бетакрор байтлари-ю, гўзал ташбеҳлари билан ҳам китобхонга маъқул келар, деган умидимиз бор. Зеро, ўқувчи қалбидан жой олиш ижодкор учун бахт.

Мақсуд ЖОНИХОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«УЙДАГИЛАРНИНГ ҲАММАСИ ЯШИЛ МАЙДОНДА»

деган жавобни эшитдик профессор Йўлдошали Эгамовнинг қўшниларидан. Шундан сўнг Андижон шаҳридаги вилоят теннис маркази томон йўл олдик. Ота-бола спортчиларни ўша ерда учратдик.

Қишин-ёзин бағрида баҳорий яшиллик, баҳорий тароват барқ урган, майдон узра оҳудай чаққонлик, бургутдай шиддаткор, мергандай аниқлик, тулпордек югуруклик талаб этувчи бу гўзал, мафтункор спорт турининг ўзига хос сеҳри, оҳанрабоси бор.

Агар ўша сеҳр, жозиба бўлмаганида умрини фан йўлига тиккан Йўлдошалидай алломалар, ўйинқароқ Бекзодлар, ўқишу рўзғор юмушларига кўмилиб қолган Гулнозлар неча чақиримлаб йўл босиб, теннис кортига келишармиди. Ҳар бир машғулотни интиқ кутишармиди. Ёш танламайдиган, ҳаммани бирдек хуш кўрадиган теннис мана, уч йилдирки, Йўлдошали домла ҳаётининг ажралмас қисмига айланган.

Яқинда бир танишимиз Андижон шаҳридаги 2-касалхона бош шифокори Комилжон Мамажоновдан Йўлдошали Эгамов ўзи қандай шифокор дея сўрабди. У бироз ўйланиб тургач шундай жавоб қилди:

— Пианино чалаётган мусиқачини кўрганмисиз?

— Албатта.

— Унинг бармоқлари пианино клавшлари устида ўз-ўзидан, бемалол, майин ва аниқ ҳаракат қилади. Эгамов жарроҳ сифатида ўз ишининг ана шундай устаси.

Ўша суҳбатдан сўнг Йўлдошали билан қизиқсиниб қолдик. У олий тоифали жарроҳгина эмас, Андижон Давлат тиббиёт институтининг профессори, тиббиёт фанлари доктори, ёш олимлар ва талабалар илмий жамиятининг раиси ҳам экан. Й.Эгамов 2 монография, 162 илмий мақола, 8 ихтиро, 31 рационализаторлик таклифи, 14 та ўқув қўлланмаси ва услубий тавсияларни қўлдан чиқариб ҳам улгурибди. Йўлдошали Бўстон даҳасидаги кўп қаватли уйлардан бирида камтарона яшаркан.

Оилавий спорт

Теннисга бўлган қизиқиш отадан болаларга ҳам «юқди». Яшил майдонда оиланинг ёшлари бўй кўрсата бошлади. Майдонда анча кўзи пишиб қолган Йўлдошали энди фарзандларининг мураббийига айланди. Машқларни мунтазам бажариш, тиришқоқлик ва изланиш оиланинг ҳар бирини нафақат спортда балки ҳаётда, ишда, ўқишдаги ютуқларига қанот бағишлаётир.

— Дастлаб ракетка ушлаб майдонга тушган пайтларимиз, вақти келиб анчайин номдор спортчилар билан беллашишни хаёлимизгаям келтирмагандик, — ҳикоя қилади Йўлдошали Эгамов. — Мана, ўзим қолиб оилам, ўғлим ҳам ҳимоя қилишмоқда. Она-бола бўлиб беллашишда вилоят анъанавий мусобақалари совриндорилар. Қизимиз Шоҳида Андижон тиббиёт институти, Гулноза эса Андижон тиллар педагогика институти талабалари. Спортда кўзга ташланарли ютуқларга эга бўлмасалар-да, катта теннис билан астойдил шуғулланишади.

Баъзилар мен ҳам теннис билан шуғулланардим-ку, аммо вақт топа олмаяпман, дея зорланишади. Й.Эгамов оғир жарроҳлик операциялар қилади, илмий ишлар устида бош қотиради, жамоатчилик ишларида фаоллик кўрсатади. Кези келганда унинг қизилўнгач хасталиклари бўйича ғоят мураккаб, энг узоқ давом этадиган операцияларни бажариши, ошқозон, 12 бармоқли ичак яралари операцияси устида изланишлари спорт билан астойдил шуғулланишга сираям халақит бераётгани йўқ. Аксинча у машғулотларга вақт топади. Ҳаваскор теннисчилар ўртасида ўтказилаётган жуда кўп мусобақаларда фаол иштирок этиб, совринли ўринларни эгалламоқда. Яқинда уни қишда ҳам чўмилиш билан шуғулланаётганини билиб, қойил қолдик.

Буюк ҳаким Абу Али Ибн Сино айтганидек жисмоний машқ билан шуғулланиб юрган инсоннинг дори-дармонга эҳтиёжи қолмайди. Олим ва шифокор Й.Эгамов ва унинг оиласи аъзолари ўз турмуш тарзи, шахсий ибрати билан тиббиёт асосчисининг сўзларини исботламоқда.

Тўлқин СИДДИҚ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.
Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Антиқа батарея

Тиниб-тинчимаган япон олимлари маиший техникани ишлатишда қўлланиладиган антиқа батарея яратиш борасидаги изланишлари бесамар кетмаяпти. Улар яқинда озиқ-овқат чиқиндиларидан антиқа батарея яратишди. Бу кашфиётнинг сири шундаки, озиқ-овқат чиқиндиларига кимёвий ишлов берилгач, электр қуввати ҳосил қилувчи зарядлар пайдо бўларкан. Бу технологияни Япония иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги илмий-тадқиқот институти олимлари жаҳонга машҳур "Sharp" электротехника корпорацияси мутахассислари билан ҳамкорликда ишлаб чиқди.

Электр токи бўлмаган жойларда жуда қўл келадиган бу кашфиётни 4-5 йил ичида амалга жорий қилиш режалаштирилмоқда. Энди чўлу биёбонда юрган чўпон, тоғу даралардa маъдан изловчи геологлар ҳам бемалол телевизор томоша қилавериш-лари мумкин.

Х.ЭШМАНОВ.

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия Университети қошидаги Бошқарув Институти
ПУЛЛИК КУРСЛАРИГА ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:
1. Компьютер курсига
- 4-та бошланғич дастурлар
- 4-та махус дастурлар
2. 21-НСБУ — янги план ҳисоблашга ўтиш
67-17-05
67-14-46
7127/750

"TEZINTOM" ЎЗБЕКИСТОН-ГЕРМАНИЯ ҚК
TEZINTOM
ЎЗ ХАРИДОРЛАРИГА ИЛҒОР ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ҚУРИЛИШ АНЖОМЛАРИНИНГ ЎТА ЗАМОНАВИЙ ТУРЛАРИНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ:

ТУРЛИ РАНГДАГИ ЎТА ЗАМОНАВИЙ ТОМ ЁПҚИЧ АНЖОМЛАРИДАН ИБОРАТ БЎЛМИШ ТОМЛАР ТЎЛИҚ КОМПЛЕКТЛАРИНИ ТОПШИРИШ:
•Варақсимон ва доналик металлочерепицалар
•Майда тароқли уч хил турдаги профнастил (профил баландлиги 19 мм)
•Кўп турдаги аксессуарлар (том пардози элементлари). Металлочерепица ва профнастил узунлиги 0,95 дан 12-метргача. 1 квадрат метр маҳсулотнинг вазни 4,5 кг. Том анжомларини барчаси Ғарб ускуналарида чет эл хомашёсидан тайёрланади.
ДЕВОР ВА ОСМА ШИФТ ДЕКОРАТИВ ПАНЕЛЛАРИ, ЎРНАТГИЧ ЭЛЕМЕНТЛАРИ БИЛАН БИРГАЛИКДА
Турли рангдаги полимер қопламалик, қалинлиги 0,5 мм.лик пўлатдан ясалган.

ТУРЛИ РАНГДАГИ ПОЛИМЕР ҚОПЛАМАЛАРИ БИЛАН БЕЗАК БЕРИШ:
"МЕЕН" (Германия) фирмаси технологияси асосида агрессив муҳитта металл ва электр ўтказувчи пластмасса маҳсулотларига.
ГЕРМАНИЯНИНГ "НЕВО" ФИРМАСИ УСКУНАСИДА ТАЙЁРЛАНГАН ЮКСАК БАДИИЙ САВИЯДАГИ НОЁБ МЕТАЛЛ МАҲСУЛОТЛАРИ
Жимжимадор панжаралар, суянчиқлар, ғаройиб дарвозалар, қандиллар ва бошқа гўзал буюмлар.

Гўзал ва ишончли
"ТЕЗИНТОМ" қўшма корхонаси маҳсулотларининг нархлари сезиларли камайтирилган

Манзил: Тошкент ш., Муҳитдинов к., 1(ТОЭМЗ–1).
Мўлжал: "Буюк Ипак йўли" м. ст.
Тел.: (998-71) 162-42-47, 162-78-59, 162-42-74. Факс 162-41-05.
E-mail: tezintom@globalnet.uz
6774/105

Корхона ва ташкилотлар диққатига!
Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси пудрат савдоларини ташкил этиш (тендер) республика бошқармасининг
БУХОРО ВИЛОЯТИ ФИЛИАЛИ
қуйидаги иншоотга танлов савдолари (тендер) ўтказилиши эълон қилади:
1. Бухоро шаҳридаги 600 ўқувчига мўлжалланган тиббиёт билим юртини қайта таъмирлаш (иккинчи навбат қурилиши).
Қурилишни тугатиш муддати — 9 ой.
Талабгор сифатида қатнашаётган корхона ва ташкилотлар қуйидаги талабларга мос келишлари керак: *етарли касбий ва техник малака, молиявий маблағ ва бошқа моддий имкониятларга, ўзаро ишончга, тажриба ва кўникмага, шунингдек етарли ишчи кучи заҳираларига, шартнома (контракт) тузиш учун фуқаролик ҳуқуқларига ҳамда қобилиятига эга бўлишлари лозим.*
Буюртмачи: Бухоро вилояти ҳокимлиги капитал қурилиш бошқармаси.
Манзил: Бухоро шаҳри, Навоий шоҳкўчаси, 5-уй. Телефонлар: 223-63-26, 223-63-23.
Қурилиш ишлари давлат инвестиция маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.
Савдода қатнашиш ва тендер ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан савдо ташкилотчиси — пудрат савдоларини ташкил этиш (тендерлар) бўйича республика бошқармасининг Бухоро вилояти филиалига мурожаат қилиш мумкин.
Манзил: Бухоро шаҳри, Навоий шоҳкўчаси, 5-уй, 18-хона.
Телефон: 223-96-29, факс: 223-97-51.
Оферталар юқоридаги манзилда соат 10.00дан 17.00гача қабул қилинади.
Ҳужжатлар бир тўпламининг (комплект) қиймати — 50 000 сўм.
Таклифлар (оферталар)ни савдо ташкилотчисига тақдим этишнинг охирги муддати — оферталар очилиш куни ва соати.
Тендер савдолари эълон матбуотда чоп этилгандан бошлаб, 30 кундан кейин қуйидаги манзилда ўтказилади: Бухоро шаҳри, И.Мўминов кўчаси, 1-уй, вилоят ҳокимиятининг кичик залида соат 10.00да.
7172/784

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги жамоаси Бош директор Рустам Шомуродович Шоғуломовга қизи **ЭЛЬВИРАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси жамоаси «Давинком» давлат-инвестиция фирмаси бош директори Ҳосил **ХУДОЙБЕРДИЕВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оиласи ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

«Давинком» давлат-инвестиция фирмаси бошқаруви ва жамоаси фирма бош директори Ҳосил **ХУДОЙБЕРДИЕВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оиласи ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

TRAST TA'MINOT — ФОСФОХИМ закрытое акционерное общество
реализует со склада в Ташкенте
СМАЗКИ (пр-ва России)
• Литол-24 • Фиол-1 • Циатим-201
• Литол-24 РК • Фиол-2 • Смазка 1-13
• Солидол Ж • ИП-1 л/з • Графит. жир.
• Прессолидол Ж • ЛЗ- ЦНИИ • Технологич.СВ-1
• Графит. термост. «ГТШ»
• Графит. электропров. ж/д. «ЖК»
• Графит. для горяч. пресс. «ТСГ-7»
Упаковка: в метал. барабанах по 25 л.
АВТОШИНЫ (пр-ва Нижнекамскшина)
• 260 Х 508R (к-т) грузов.
• 7,5 Х 20 (шт.) С/х шины
АККУМУЛЯТОРЫ (пр-ва СП "Осиё-Батарея") по цене завода изготовителя
12v (36, 60, 72, 90, 106, 132, 150, 190, 200)
Форма оплаты любая. Принимаем заявки.
Т.: 133-56-11, 133-55-61. Ф.: 133-89-09, 133-89-15.

Лицензия РТ № 0000411
Setco
Тел.: 137-60-66, 137-69-69
http/ www.setko.nm.ru
СИСТЕМНАЯ ИНТЕГРАЦИЯ
СТРУКТУРИРОВАННЫЕ КАБЕЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ

КОМПЬЮТЕРНЫЕ, ТЕЛЕФОННЫЕ СЕТИ ЛЮБОГО УРОВНЯ
МОНТАЖ, ПУСКО-НАЛАДКА, ГАРАНТИЙНОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

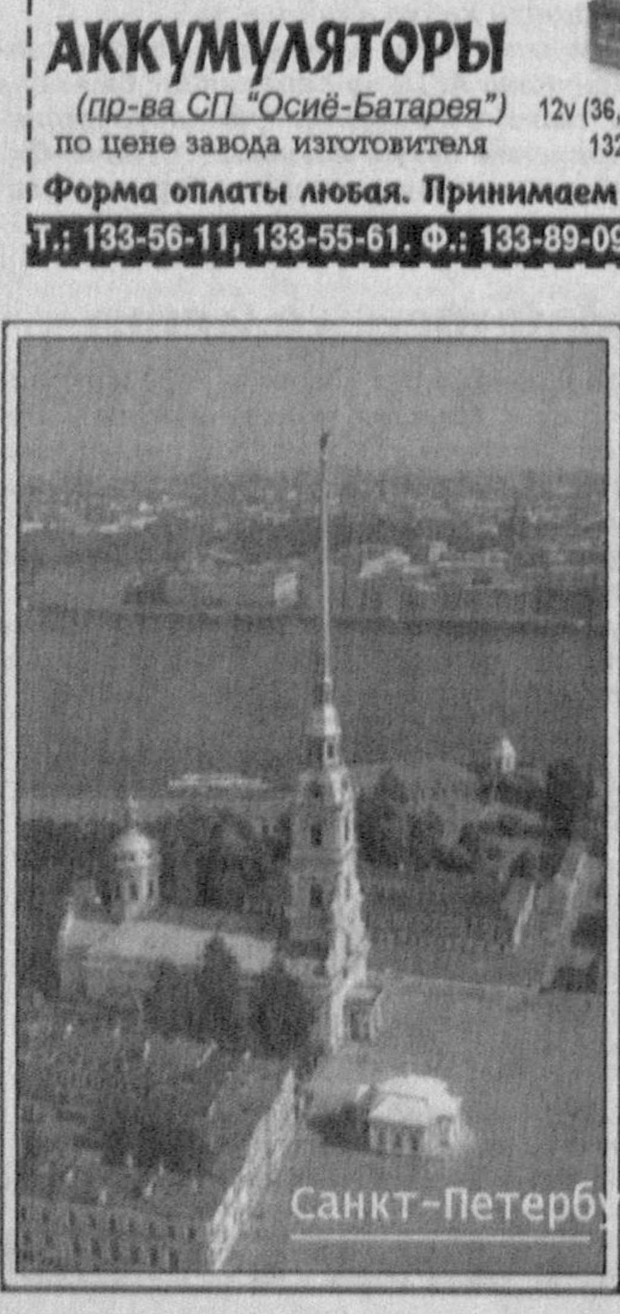

ТРАНСАЭРО АВИАКОМПАНИЯ
300 йиллиги нишонланаётган кунларда Санкт-Петербург шаҳрига ташриф буюриш учун ажойиб имконият.
«ТРАНСАЭРО» авиакомпанияси
ТОШКЕНТДАН МОСКВА ОРҚАЛИ САНКТ-ПЕТЕРБУРГ
йўналишига бориш — қайтиш учун 500 АҚШ долларидан бошлаб чегирмали махсус тарифни таклиф этади.
Тошкентда маълумот олиш, авиа чипталар ва юкларга буюртма бериш: «ТРАНСАЭРО» ваколатхонаси
Халқлар Дўстлиги кўчаси, 6а
Тел: 133-99-35, 133-76-38
Факс: 133-27-45
www.transaero.uz
Тошкентдан жўнаб кетиш- 05:55
Москвага етиб келиш- 09:10
Санкт-Петербургга жўнаб кетиш -19:20

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
П. ДЮГАЙ,
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. КУЧЕРЕНКО,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Г. ПРОХОРЕНКО,
Ш. РИЗАЕВ,
А. САИДОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
М. САФАРОВ,
И. ЎТБОСАРОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
А. ҲАЙДАРОВ,
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 133-52-55;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм — 133-10-17;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15; 132-12-08
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 334, 30179 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва А. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ҲАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — Б. ЭГАМҚУЛОВ.
Навбатчи — С. АНВАР.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[t] — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 22.00
1 2 3 4 5 6